

Б.М. Горшинський, О.І. Сплавський

ВПЛИВ РОСЛИННИХ ДИСМУТАГЕНІВ ДЕЯКИХ ОВОЧІВ НА ІНДУКОВАНИЙ МУТАГЕНЕЗ У ДРІЖДЖІВ

Кафедра біохімії (зав. – проф. М.М.Марченко)
Чернівецького державного національного університету ім. Ю. Федьковича
Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб (зав. – проф. О.І. Волошин)
Буковинського державного медичного університету

Резюме. Вивчено дію антимуtagenів свіжого соку яблука, моркви, столового буряка на мутагенез дріжджів, індукований ультрафіолетовим опроміненням та азотистою кислотою. Встановлено зменшення індукованого мутагенезу дріжджів *Saccharomyces cerevisiae*

та *Saccharomyces vini* під впливом вищевказаних овочів.

Ключові слова: мутагенез індукований, ультрафіолетове опромінення, азотиста кислота, дисмутагени яблука, столового буряка, моркви.

Вступ. Виникнення спонтанних мутацій є випадковим процесом. Індуковані мутації викликаються чисельними факторами, зокрема забрудненням навколишнього середовища фізичними та хімічними факторами, що зумовлені діяльністю сучасної людини [1]. Збільшення частоти мутацій може призвести до зростання захворювань, злоякісних пухлин, передчасного старіння тощо. Відомо, що у вегетаріанців, у людей, які вживають велику кількість овочів, значно зменшена захворюваність на злоякісні пухлини, більш сповільнені процеси старіння та хвороби літнього і старечого віку.

Мета дослідження. Вивчити дію антимуtagenів свіжого соку яблука, моркви, столового буряка на мутагенез дріжджів, індукований ультрафіолетовим опроміненням (УФО) та азотистою кислотою (АК).

Матеріал і методи. Мутагенну дію АК та УФО вивчали на суспензії дріжджів *Saccharomyces cerevisiae* та *Saccharomyces vini* за загально визнаною методикою [2,3].

Для вивчення мутагенної дії УФО у стерильні чашки Петрі наливали 3 мл суспензії дріжджів, опромінювали 1,35 хв. Потім висівали 0,05 мл опроміненої суспензії на хлібний агар, додавали сік яблука, моркви, столового буряка без термообробки, і після термообробки. У пробірку набирали 0,2 мл 0,5% АК, висівали дріжджову суспензію на агар. Додавали по 2 краплі соку яблука, моркви, столового буряка. Витримували в термостаті при 26°C 2-3 доби. Облік дослідів проводили візуально, підраховуючи кількість колоній ревервантів прототрофів білого кольору в контрольних і в дослідних чашках.

Результати дослідження та їх обговорення. Під впливом УФО виникло 107±4 од. і 100±5 од. колоній

прототрофів відповідно у *Saccharomyces cerevisiae* та *Saccharomyces vini*. Під впливом соку із свіжих яблук зменшилась кількість колоній ревервантів (ККРВ) до 23±5 од. *Saccharomyces cerevisiae* та до 24±5 од. *Saccharomyces vini*. Термічна обробка соку зменшувала ККРВ до 78±5 од. у *Saccharomyces vini* і до 80±5 од. у *Saccharomyces cerevisiae*. Сік столового буряка зменшував кількість ККРВ до 30±3 од. у *Saccharomyces vini* і до 32±3 од. у *Saccharomyces cerevisiae*. Термічна обробка столового буряка призводила до зменшення кількості ККРВ до 81±4 од. в обох видів дріжджів.

Більшою була антимуtagenна дія соку моркви, яка досягла 19±2 од. в обох видів дріжджів. Термообробка соку моркви зменшувала кількість ККРВ до 60±4 од. в обох видів дріжджів.

АК викликала появу ККРВ у 149±3,2 од. *Saccharomyces vini* і 148±3,4 од. у *Saccharomyces cerevisiae*. Під впливом соку яблука ККРВ зменшувалася до 41±3 од., під впливом соку столового буряка – до 51±3 од. і сік моркви зменшував ККРВ до 45±2,5 од. в обох видів дріжджів. Термічна обробка соків яблука і столового буряка суттєво не зменшувала ККРВ у порівнянні з контролем, а сік моркви зменшував ККРВ до 76-78±3 од.

Отже, індукований мутагенез за допомогою УФО зменшується в 5 разів під впливом соків свіжих яблук, столового буряка і моркви, в яких містяться антимуtagenні фактори. Антимуtagenною дією вказаних соків можуть володіти наявні в них провітаміни, вітаміни С, А, каротин, мікроелементи, білки, ферменти та інші природні сполуки, які здатні зменшувати індуковану мутабельність, або повністю запобігати ушкодженню генетичного апарату клітин організму.

Висновки

1. Під впливом УФО на штами *Saccharomyces vini*, *Saccharomyces cerevisiae* збільшується кількість мутагенних колоній.
2. Додавання екстрактів моркви, столового буряка, яблука сприяє зменшенню вдвічі частоти мутацій.
3. При термічній обробці соків з моркви зменшувалася частота мутацій, а термообробка соків яблука і столового буряка не впливала на мутагенез у дріжджів.

Література

1. Гершензон С.М. – Мутации. – К.: Наукова думка, 1991. – 98 с.
2. Рапопорт П.А. Явление химического мутагенеза // Природа. – 1992. - №3. - С. 103-106.
3. Филимонов В.Д., Кураленко О.В. Фотореактивность предмутационных повреждений вызываемых УФ-излучением в супресорном локусе хромосомы *Escherichia coli* // Докл. АН СССР.-1991. - Т.317, №2. - С. 468.

THE INFLUENCE OF VEGETABLE DISMUTAGENS SOME VEGETABLES ON THE INDUCED MUTAGENESIS IN YEASTS

B.M. Horshyns'kyi, O.I. Splavs'kyi

Abstract. The action of antimutagens of fresh juice of apples, carrot, red beet on the mutagenesis of yeast induced by ultraviolet radiation and nitrous acid has been studied. A decrease of induced mutagenesis of the following yeast - *Saccharomyces cerevisiae* and *Saccharomyces vini* under the effect of the above mentioned vegetables has been established.

Key words: induced mutagenesis, ultraviolet illuminate, acidic nitrogen, apple, beet, carrots.
Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)